

الله
الرحمن
الرحيم

فصل هشتم

اخلاق گفتگو

اهداف

- آشنایی با آداب مناظره و عمل به آنها
- عادت به حق جویی در مناظرات
- شناخت آفات اخلاقی مناظره و اجتناب از آنها

۱- اهمیت مناظره و گفتگو

پس بشارت ده به آن بندگان من که
به سخن گوش فرا می دهند و از
بهترین آن پیروی می کنند اینان
کسانی هستند که خدایشان راه را به
آنها نشان داده و اینان خردمندانند.

سوره مبارکه زمر آیات ۱۷ و ۱۸

۲- هدف گفتگو و مناظره علمی

ارزشمندی گفتگو، مباحثه و مناظره به عنوان فعلی از افعال اختیاری انسان **منوط به انگیزه فرد** از انجام آن است و الا خود گفتگو ذاتاً ارزشمند نیست. انگیزه افراد می تواند یکی از موارد ذیل باشد:

۱-۲ انگیزه های مثبت

روشنگری

یکی از مهمترین اهداف گفتگو **روشنگری و هدایت و راهنمایی دیگران** است. یکی از مصادیق امر به معروف و نهی از منکر در حوزه معرفتی، گفتگو با افرادی است که ناآگاهانه در عرصه اندیشه به انحراف کشیده شده اند.

حق خواهی

گاهی برای یک فرد، حقیقت مسئله ای روشن نشده است و با گفتگو به دنبال **فهم حقیقت** است. تجربه نشان داده است که انسان در جریان گفتگو بهتر و دقیق تر به مسائل می نگرد.

۲-۲ انگیزه های منفی

گاهی هدف از گفتگو، صرفاً غلبه بر طرف مقابل و به کرسی نشاندن سخن باطل خود است با اینکه خود می داند سخنش باطل است! این از خطرناکترین رذائل اخلاقی است چون علاوه بر اتلاف وقت سبب تقویت خوی تعصب، خودخواهی و خودنمایی و گمراه شدن دیگران می شود.

۳- آداب اخلاقی گفتگو

۱-۳ تاکید بر نکات مشترک

۲-۳ فهم موضوع

۳-۳ صراحت

۴-۳ توجه به گفته و نه گوینده

۵-۳ استدلال طلبی و حق محوری

۶-۳ ملایمت

۴- آفات گفتگو

۴-۱ شخصیت زدگی

۴-۲ مرء یا جدال گری

۱-۴ شخصیت زدگی

یکی از آفات این است که به جای ذکر دلیل برای نظر خود، **شخصیت پیشینیان** را محور قرار داده و به جای برخورد منطقی به تقلید کورکورانه از گذشتگان بپردازیم. در قرآن آیات متعددی در نهی از **شخصیت زدگی و تقلید علمی کورکورانه از پیشینیان** وارد شده است.

۲-۴ مرء و جدال گری

یکی از مخرب ترین آفتهای گفتگو، **جدال و مرء** است. این دو در بسیاری از موارد به یک معنا به کار می روند: **پیکار لفظی و ستیزه در کلام جهت چیره شدن بر طرف مقابل و ساکت کردن او.**

وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

پایان فصل هشتم